

REPUBLICA MOLDOVA

RAIONUL LEOVA

SATUL BOROĞANI

RAPORT DE ACTIVITATE A APL BOROĞANI
pentru 2019

Prezentat în cadrul

Sedinței CONSILIULUI LOCAL BOROĞANI
2020

Benjamin Carson „*Prin muncă grea, perseverență și credință în Dumnezeu îți poți trăi visul.*”

Stimați consilieri, invitați, oaspeți!

Acum că anul 2019 s-a încheiat, putem trage o linie, pentru a însuma rezultatele obținute în activitățile pe care le-am desfășurat, să tragem niște concluzii, să stabilim punctele forte ale activității ce au asigurat succesul, dar și să menționăm punctele slabe ce au fost motivele insucceselor, în același timp, să învățăm niște lecții, ce ne vor fi de folos în activitatea din anul ce a început.

În conformitate cu prevederile Legii privind Administrația Publică Locală, articolul 29, Vă prezint Raportul cu privire la starea economico- socială și de mediu a satului Borogani. Raportul conține momentul bilanțului, ce se referă la capacitatea efectivă a administrației publice locale de a rezolva cu responsabilitate treburile publice și de a gestiona patrimoniul localității în interesul comunității locale pe principiile autonomiei locale.

Consider că prezentarea raportului anual de activitate este nu doar o datorie a noastră, ci și o necesitate, această lucrare reprezentând un instrument prin care cetățenii satului Borogani sunt informați despre modul și eficiența rezolvării treburilor publice, în contextul preocupării pentru o reală deschidere și transparență a instituției noastre, și nu o lucrare care să aibă scopul ca primarul să se laude, așa cum pretind unii.

Onorată asistență! De o bună vreme, vreo 20 de ani încoace, cuvântul „criză” este pe buzele tuturor, iar efectele ei le resimțim cu toții, și anume: lipsa locurilor de muncă bine plătite, fapt ce a motivat plecarea oamenilor, în special a tinerilor, persoanelor apte de muncă, la muncă și cu traiul peste hotare, iar drept urmare a acestui fenomen, ne confruntăm cu foarte multe probleme: creșterea infracțiunilor în rândurile minorilor rămași fără îngrijirea părintească, lipsa acută de specialiști calificați în toate domeniile, inclusiv în administrația publică locală. În mare parte am rămas în teritoriu cu pensionari bolnavi. De asemenea, avem un mediu de afaceri „în suferință”, și altele.

Chiar dacă administrația publică locală nu poate să desfășoare activitate economică sau să creeze locuri de muncă, ea poate să impulsioneze dezvoltarea economică locală prin crearea condițiilor la nivel local pentru antreprenori, ea are scopul să asigure condițiile unui trai decent, astfel încât cetățenii să beneficieze de facilitățile obligatorii într-un sat. Este extrem de dificil de muncit în administrația publică locală în condițiile care s-au creat astăzi: cu un buget mic, dar cu mari și multe probleme, cu un număr foarte mic de cetățeni angajați legal în câmpul muncii, cu o scăzută inițiativă locală de a relansa activitățile economice, pe fondul activității dezorganizate, haotice a agenților economici. Dar, chiar și în aceste condiții, programul pe care mi l-am asumat, venind la primărie este unul eficient, un program care schimbă spre bine fața satului nostru.

Astfel, din 2015 încoace, inclusiv 2019, în satul Borogani au fost derulate o serie de investiții, au fost dezvoltate o serie de servicii, toate având drept scop transformarea satului nostru într-un loc civilizat în care să domnească ordinea, curățenia și bunul simț. Despre multe dintre ele

v-am comunicat în cadrul adunărilor generale din anii 2016, 2017, 2018 și 2019. Astăzi am să mă refer la activitățile întreprinse în anul 2019. Totodată țin să menționez că rapoartele cu privire la activitatea primăriei și a primarului pentru anii 2015, 2016, 2017, 2018 le puteți citi în întregime pe website-ul primăriei: www.borogani.sat.md.

Așadar, anul 2019, stimați consilieri, a fost unul în care eforturile comune ale Primăriei, Consiliului Local, instituțiilor din teritoriu, antreprenorilor și, nu în ultimul rând, ale locuitorilor adulți, elevilor, tinerilor din sat au dat roade la toate nivelurile. De aceea, de la bun început doresc să Vă mulțumesc pentru implicare și pentru sprijinul acordat.

În activitatea de zi cu zi, randamentul unei munci eficiente se datorează în mare parte lucrului în echipă, echipa fiind specialiștii primăriei. Numai în concluzie și cu formularea corectă a sarcinilor se poate să realizăm obiectivele propuse.

APL Borogani este reprezentată de Primărie și Consiliul Local. Pe parcursul anului bugetar numărul specialiștilor Primăriei a constituit 6 unități: primar cu aparatul de 5 unități, dintre care 1 secretar al Consiliului Local, 1 percepător fiscal, 1 inginer cadastral, 1 contabil-șef, 0,5 specialist recrutare. Pe lângă Primărie activează serviciul Asistență Socială cu 1,5 unități. Conform statutului, atribuțiilor legale, Consiliul Local este organul local DELIBERATIV, adică organul care primește decizii, în conformitate cu legislația în vigoare (Parlamentul satului), iar primarul, împreună cu funcționarii primăriei este organul executiv local, adică execută, îndeplinește deciziile aprobate de consiliu (Guvernul satului).

2019 a fost un an extrem de dificil, dat fiind faptul că pe parcurs au avut loc 2 scrutine electorale: 24 februarie – Alegeri Parlamentare și 20 octombrie – alegeri generale locale. De asemenea, cu impact negativ asupra activității APL în general, dar și a APL Borogani în special, au fost și evenimentele politice interelectorale. Vorbesc despre perioada de incertitudine de după alegerile parlamentare până în 7 iunie 2020, dar și despre faptul că în decursul unui an s-au perindat 3 guverne. Pe parcursul raportului voi menționa despre ratările satului cauzate de aceste evenimente politice.

Așadar, în urma scrutinului din 20 octombrie 2019 în componența Consiliului Local Borogani au acces următorii consilieri:

1. Jalbă Vasilisa
2. Paiu Vasile
3. Talai Viorica
4. Talai Tudor
5. Culeac Elena
6. Ciobotaru Victor
7. Butnarcu Svetlana
8. Basarab Ludmila
9. Sandu Elena
10. Talai Dumitru
11. Cacealapa Mihail
12. Puzderi Lilia
13. Gemănoaie Svetlana

Ulterior, dna Gemănoaie Svetlana a depus mandatul de consilier și conform deciziei CEC mandatul de consilier local a fost primit de către Carp Victor

După cum știți, în gestiunea Primăriei sunt 5 instituții din teritoriu, și anume:

1. Grădinița „Andrieș”;
2. Casa de Cultură;
3. Muzeul;
4. Bibliotecile: biblioteca publică și cea pentru copii;
5. Colectivul –model „Busuioc Moldovenesc” care activează pe lângă Casa de Cultură.

În afară de aceste instituții, activitatea cărora este gestionată, monitorizată de către primărie, în teritoriu mai activează:

1. Liceul Teoretic „Grigore Vieru”;
2. Gimnaziul „Vasile Badiu”;
3. Centrul de Sănătate.

Aceste instituții sunt cu autogestiune, adică își planifică și cheltuie sursele financiare independent, precum și își planifică și desfășoară activitatea statutară independent. Primăria și aceste instituții sunt în relație de colaborare, și nu de subordonare.

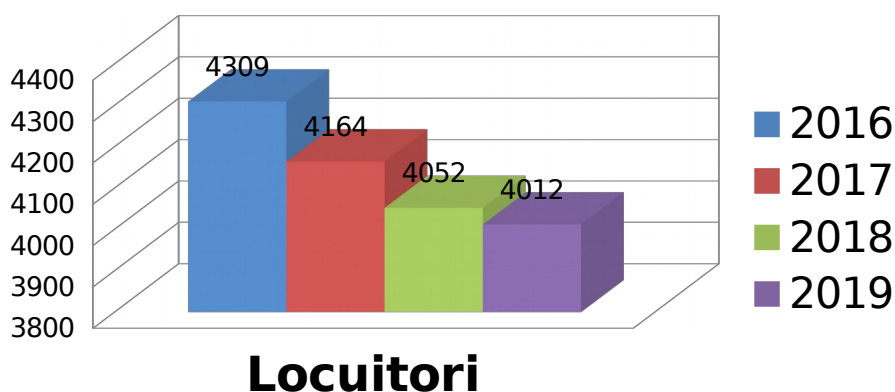
În afară de instituțiile menționate mai sus, în teritoriu activează și Oficiul Poștal care se subordonează filialei Leova a Î.S. „Poșta Moldovei” și Postul de Poliție care se subordonează Inspectoratului de Poliție Leova cu care Primăria colaborează în vederea acordării de servicii calitative cetățenilor din sat.

Una dintre obligațiunile fundamentale ale Administrației Publice Locale este gospodărirea eficientă a patrimoniului sau a bogățiilor, proprietăților localității.

Așadar, ce patrimoniu are satul Borogani?

În primul rând, cel uman:

În localitatea Borogani la 1 ianuarie 2019 sunt puși la evidență 4.012 cetățeni. Numărul locuitorilor este în scădere, comparativ cu 4.309 în 2015,

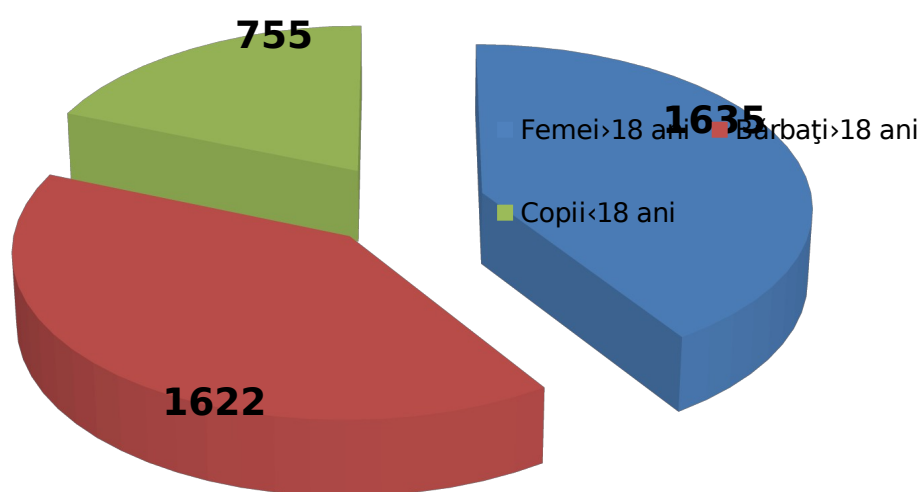

Inclusiv:

- Persoane >18 ani: 3257, dintre care 1635 femei și 1622 bărbați, adică 81%;
- Persoane cu vârsta între 18-63 ani: 2646, adică 66%;
- Copii/ tineri<18 ani: 755, dintre care 707<16 ani, adică 19%;
- Pensionari: 611, adică 15%

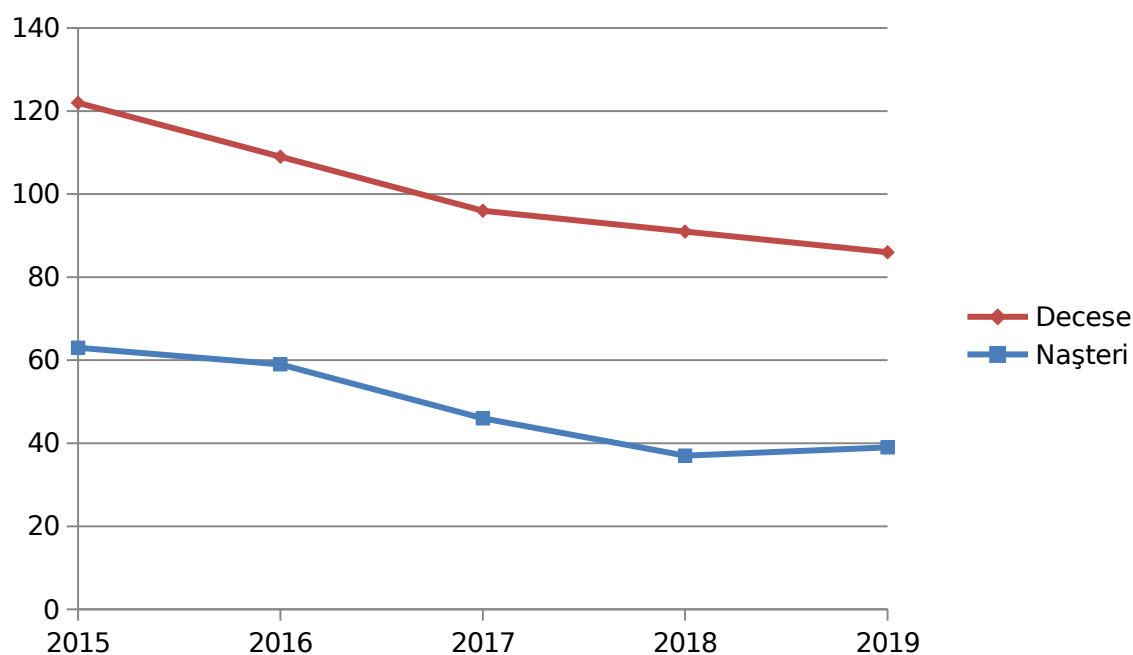
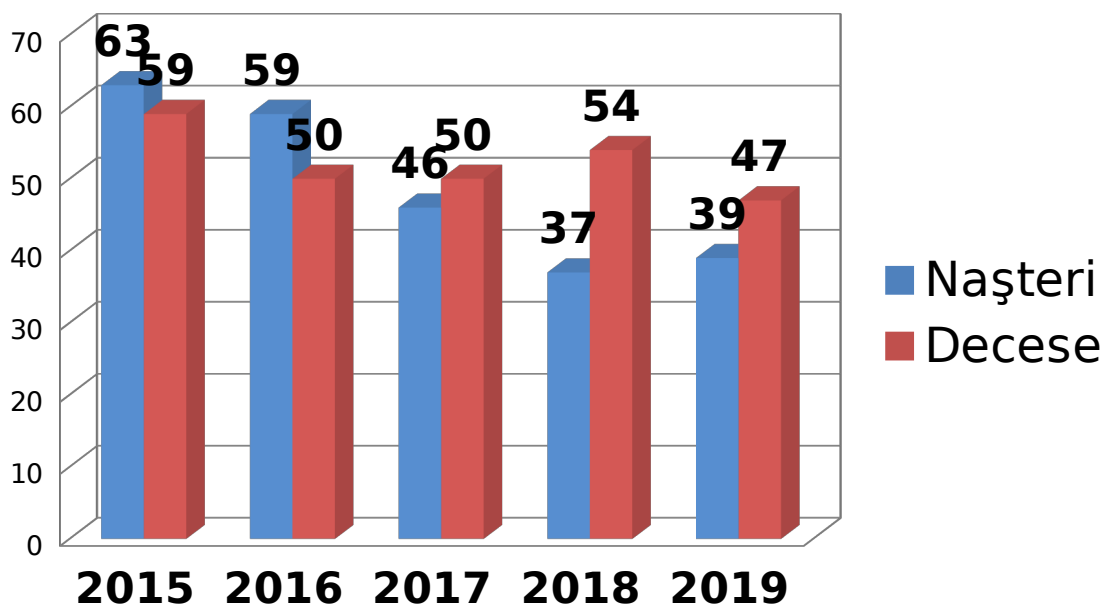
Avem 1.276 de gospodării.

Contingentul de locuitori

Situația demografică în ultimii cinci ani a fost determinată de o scădere a populației, și chiar dacă până în 2016 ne mai încuraja faptul că prevalau nașterile, atunci în 2017, 2018, 2019, decesele au depășit nașterile, în 2018 considerabil. În total în ultimii cinci ani s-au născut 244 și au decedat 254 persoane:

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	TOTAL
S-au născut	63	59	46	37	39	244
Au decedat	53	50	50	54	47	254
Căsătorii	21	23	16	20	22	102

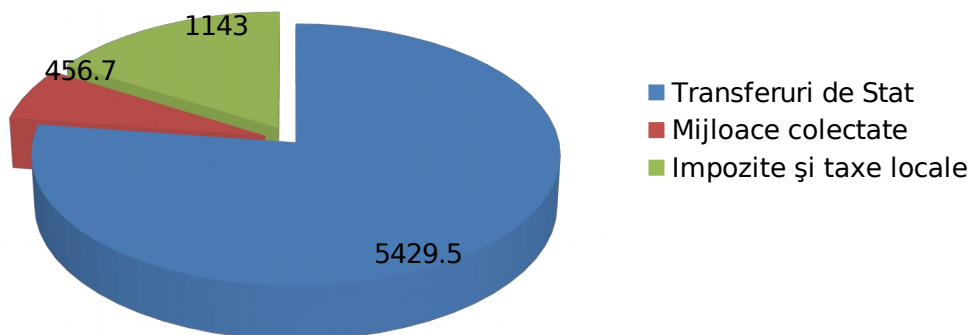

Patrimoniul financiar, adică bani.

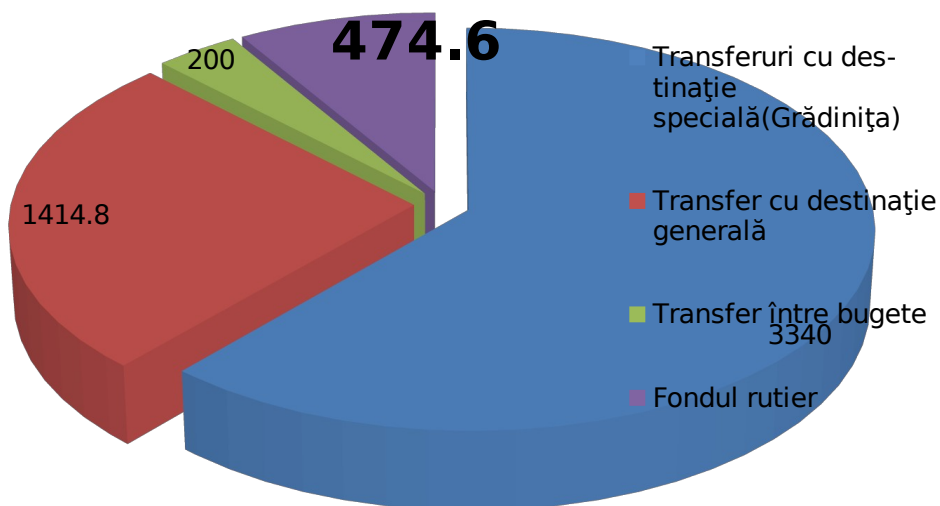
Bugetul primăriei executat pentru anul 2019 este de 7.029.200 lei (7 milioane 29 mii 200 lei), dintre care: transferuri de Stat: 5.429.500 lei (5mln.429mii 500 lei), inclusiv: transferuri cu destinație specială(Grădiniță) 3.340.000 lei(3mln.340mii lei), transfer cu destinație generală – 1.414.800 lei (1mln.414 mii 800 lei), fondul rutier–474.600 lei. Mijloace colectate – 456.700 lei (încasări–plata părintească– 214.300 lei, servicii cu plată – 242.400), venituri din impozite și taxe locale, 1.143.000 lei. Transfer între bugete– 200.000 lei (Consiliul Raional – reparația Centrului de Sănătate).

Transferurile de Stat se calculează în dependență de numărul de populație, suprafața localității, iar veniturile locale depind de munca percepătorului fiscal în scopul acumulării impozitelor și de responsabilitatea cetățenilor de a achita aceste impozite, precum și de cum achită locuitorii noștri plățile pentru arenda terenurilor arendate de la primărie și pentru serviciile acordate de primărie.

Bugetul Primăriei 2019 - 7.029.200 lei

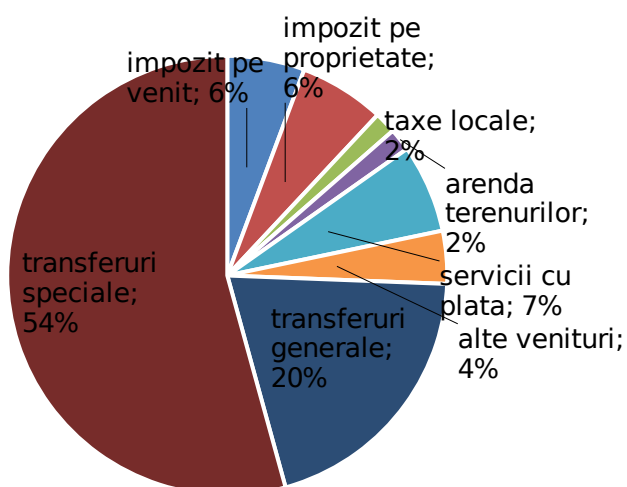

Transferuri de stat - 5429,5 mii lei

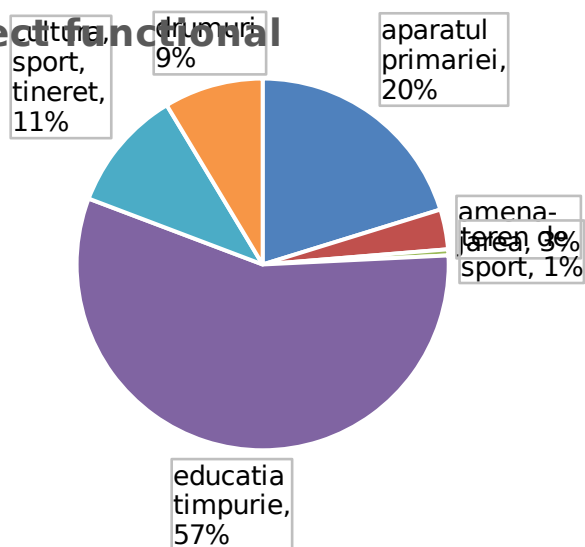

STRUCTURA VENITURILOR 2019

Structura veniturilor 2019 (executat), mii lei

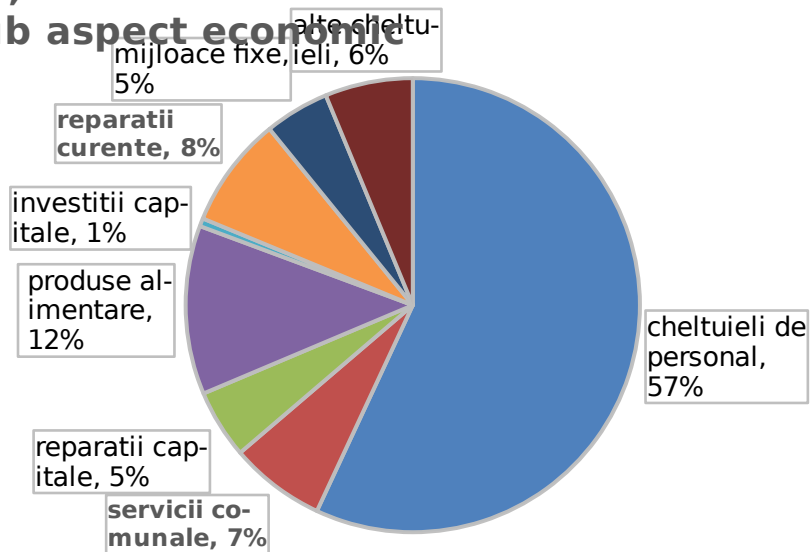

Structura cheltuielilor 2019 (executat), mii lei, sub aspect functional

	Executat	%
Aparatur primariei	1 274,0	20,2
Amenajarea	219,0	3,5
Teren de sport	33,0	0,5
Educatia timpurie	3 560,0	56,5
Cultura, sport, tineret	669,0	10,6
Drumuri	543,0	8,6
Alte masuri		0,0
total	6298,0	100,0

Structura cheltuielilor 2019 (executat), mii lei, sub aspect economic

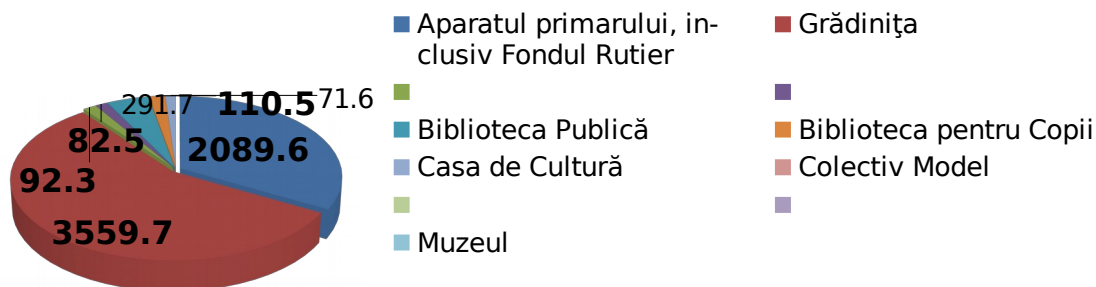
	2019			%
	aprob at	precizat	executat	
cheltuieli de personal	2 907	3 627	3 586	56,9
servicii comunale	596	605	428	6,8
reparatii capitale	178	309	309	4,9
produse alimentare	897	890	757	12,0
investitii capitale		122	36	0,6
reparatii curente	65	560	498	7,9
mijloace fixe	178	309	290	4,6
alte cheltuieli	1 173	665	394	6,3
total	5 994	7 087	6 298	100,0

Suma totală a cheltuielilor (6297,9 mii lei) a fost repartizată pe instituții care sunt în gestiunea primăriei, după cum urmează:

Nr.	Instituția	Suma (mii lei)
1.	Aparatul primarului <i>Notă: inclusiv Fondul rutier – 474,6 lei</i>	2089,6
2.	Grădinița „Andrieș”	3559,7
3.	Biblioteca Publică	92,3
4.	Biblioteca pentru copii	82,5
5.	Casa de Cultură	291,7

6.	Colectiv Model „Busuioc Moldovenesc”	110,5
7.	Muzeul	71,6

Cheltuieli repartizate pe instituții

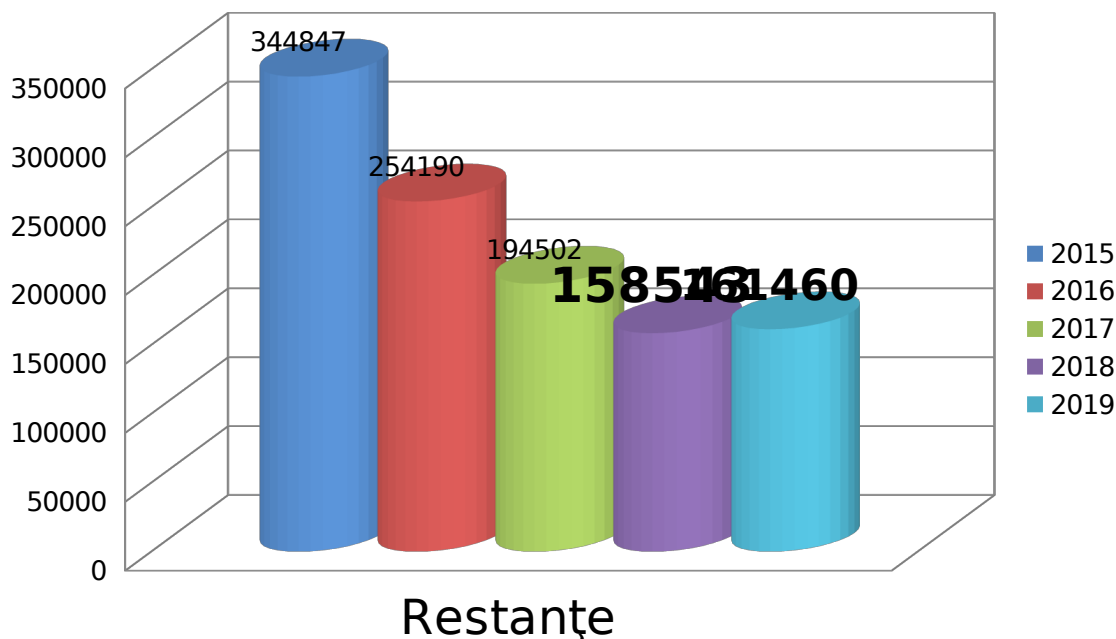

Cu detalii despre executarea bugetului, pe instituții, voi reveni în continuare, în cadrul compartimentului „Realizări 2019”.

Despre cum stau lucrurile în domeniul acumulării impozitelor judecăm după datele din tabelul afișat și din diagrama propusă:

nr d/o	Indicatorii	Restanță 2018	Calculat /lei 2019	Total	Achitat/ lei 2019	% Total/ 2019	Restanță/ lei
1.	Impozitul funciar pentru loturile de pe lângă casă	28170	35807	63977	30488	48	5319
2.	Impozitul funciar pentru terenurile cu destinație agricolă cu excepția GȚ	1487	2444	3931	2444	62	1487
3.	Impozitul pentru pășuni	5839	20423	26262	10893	42	15369
4.	Impozitul pentru terenurile cu destinație agricolă ale GȚ	124776	136721	261497	146503	56	114994
5.	Impozitul pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice	12430	11826	24256	10830	45	996
6.	Impozitul pentru terenurile cu altă destinație	905	6453	7358	3973	54	3385
7.	Taxă pentru amenajarea teritoriului	4238	1200	5438	1322	24	4116
8.	Taxa pentru salubritate	15098	50000	65098	49304	76	15794
	Total	192943	264874	457817	255757	51	161460,00

1	Arenda pentru terenurile cu destinație agricolă	58300	20238,00	78538,00	32276,00	41	46262,00
---	--	--------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------	-----------------

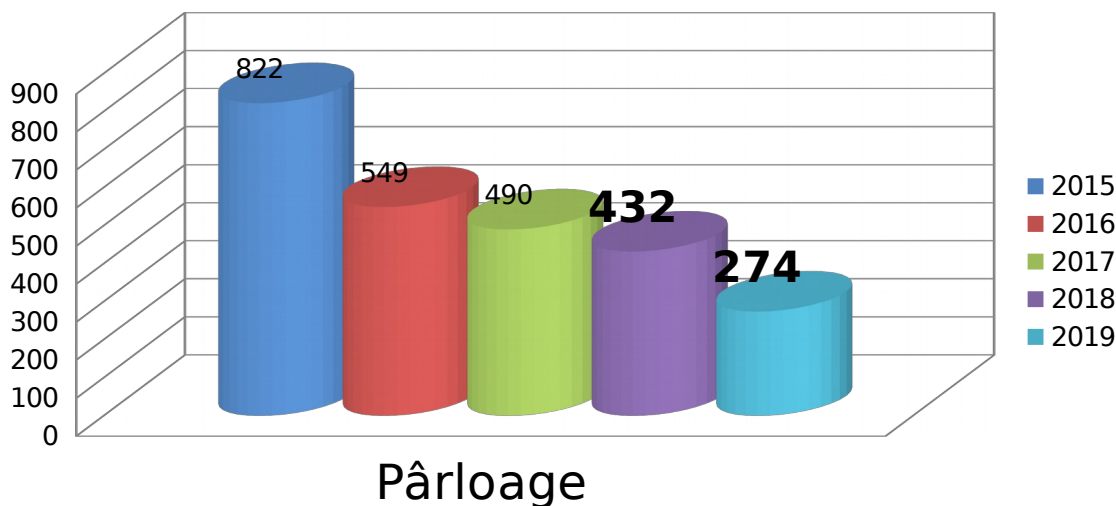

Patrimoniul funciar, adică pământ, terenuri.

Administrația Publică Locală Borogani dispune de o suprafață totală de 6.543,72ha;

- **Teren cu destinație agricolă – 4.033,9 ha;**
- **Terenul satului – 298,52ha;**
- **Terenul destinat industriei, transportului telecomunicațiilor și cu alte destinații speciale– 19,18 ha;**
- **Terenul fondului silvic – 764,01 ha;**
dintre care 391,4 ha – SA Iargara, 372,61 ha –Primăria;
- **Terenul fondului apelor – 118,57 ha;**
- **Terenul fondului de rezervă – 1309,54**

Una dintre condițiile ca pământul să fie cu adevărat o comoară este că el trebuie să fie prelucrat. În acest sens, în ultimii patru ani se atestă o dinamică pozitivă. Din diagrama propusă observați că din an în an suprafețele neprelucrate devin tot mai mici:

De fapt, de cum funcționează toate instituțiile din teritoriu, de cum este gestionat patrimoniul, depinde, în mare parte, calitatea vieții cetățenilor din sat.

REALIZĂRI 2019

Am să încep șirul realizărilor satului în 2019 de la domeniul “Administrație publică”.

De domeniul administrației publice ține implementarea proiectului elaborat și câștigat în 2018 în cadrul programului „Comunitatea Mea”. „Comunitatea Mea” este un program USAID cu o durată de 5 ani care are scopul susținerea autorităților publice locale pentru a asigura o guvernare eficientă, transparentă și responsabilă față de cetățeni.

Deci, în 2019 am cules roadele de pe urma uneia dintre cele mai frumoase și importante realizări a anului 2018, și anume, semnarea la 20 septembrie 2018 a Memorandum-ului de Înțelegere cu Programul USAID- COMUNITATEA MEA, localitatea Borogani fiind, de fapt, una din cele 20 de localități din țară, care în rezultatul unui concurs riguros de selectare, la care au participat mai mult de 120 de comunități, devine partenera programului și, în consecință, capătă pe merit titlul de „Comunitate lideră”.

Astăzi, privind în urmă, analizând drumul parcurs, activitățile realizate, constatăm că a meritat din plin efortul.

În 2019 am avut parte de asistență și consultanță profesionistă pe 4 domenii de dezvoltare:

- Îmbunătățirea serviciilor publice;
- Implicarea cetățenilor;
- Avansarea reformei de descentralizare;
- Creșterea veniturilor locale și implementarea practicilor moderne de management financiar;

În scopul planificării activităților comune a APL și a Programului COMUNITATEA MEA, din start am fost antrenați într-un proces de autoevaluare a performanței angajaților primăriei, folosind un instrument modern, eficient de autoevaluare- FOCAS.

Luând ca bază rezultatele autoevaluării, am realizat un șir de activități, fiind asistați și consultați de partenerii noștri din program.

Astfel, am fost inițiați în cele mai moderne practici de management financiar, asistați în procesul de elaborare a bugetului pentru 2019 și raportare a executării bugetului pentru 2018.

Am fost inițiați în cele mai performante modalități de comunicare cu cetățenii și de asigurare a transparenței în activitatea Primăriei și a instituțiilor din gestiune. În acest aspect, cu un impact major au fost organizate activitățile:

- Cafeneaua Publică- cu subiectul de discuție „Timpul liber- dorințe și posibilități”;
- Biblioteca Vie - o activitate cu și pentru absolvenți, în cadrul căreia s-au scos în evidență diferite nuanțe și „secrete” de care e necesar să ținem cont când alegem viitoarea profesie;
- Ziua Ușilor Deschise la Primărie a făcut „lumină” pentru mulți dintre participanți în ceea ce privește specificul activității diferitor specialiști din primărie și, în rezultat, au recunoscut că anterior aveau o părere greșită despre Primărie, în general, și despre angajați, în special;

Pentru a deveni mai eficienți și mai aproape de necesitățile cetățenilor, am beneficiat de suport în procesul de planificare strategică, și anume, actualizarea Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a localității până în 2025. Am fost ajutați să organizăm și să desfășurăm „pas cu pas” audierile publice pe marginea planificării strategice, dar și să consultăm opinia cetățenilor vis-a-vis de problemele comunității, folosind chestionarea.

Instruirile angajaților pe subiecte, ce țin de domeniile de competență, cum ar fi, evidența contabilă, gestionarea patrimoniului public, particularitățile implementării sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar, creșterea veniturilor locale etc., precum și consultarea specialiștilor din primărie în teritoriu, i-au ajutat să devină mai eficienți și să acorde servicii publice de calitate cetățenilor.

La capitolul „Asistență tehnică și proiecte de infrastructură”, la 15 martie 2019 am aplicat la program proiectul „Lumină pentru o viață decentă, în siguranță, la noi acasă!” Proiectul presupune construcția sistemului de iluminat public cu o lungime de 8 km pe strada centrală a satului și a câtorva adiacente ei. La 20.02.2020 am semnat contractul de grant cu programul și în scurt timp urmează să demareze lucrările planificate în proiect. Bugetul total al proiectului este de 1mln.578 mii 300 lei, din care 1 mln.025 mii 900 lei (echivalentul a 60000\$) constituie grantul oferit de USAID, iar 552400 lei este contribuția comunității.

DOMENIUL: DEZVOLTARE ECONOMICĂ LOCALĂ / IMPLICAREA DIASPOREI ÎN DEZVOLTAREA COMUNITARĂ

Sunt sigură că acei dintre Dumneavoastră care participați sistematic la activitățile de raportare ale APL, veți remarca că până la moment nu am abordat aceste domenii în alte rapoarte anuale. Anul 2019 a reprezentat o cotitură în acest sens grație participării și câștigării de către APL a concursului de selectare a localităților – beneficiare ale proiectului PNUD „Migrație și Dezvoltare Locală – faza a II-a” pentru perioada 2019 – 2022.

Obiectivul Proiectului MiDL este de a sprijini dezvoltarea comunităților din RM afectate de migrație, prin stimularea DEL, inclusiv prin încurajarea implicării Diasporei în procesul de revitalizare a localităților de baștină.

În urma concursului au fost selectate 35 de localități din țară, una dintre câștigători fiind și localitatea noastră.

Astfel, localitățile selectate în urma concursului vor primi sprijin în construirea unor parteneriate funcționale cu mediul de afaceri și comunitatea migranților, în vederea identificării și promovării unor soluții inovative de DEL. În acest sens, localitățile beneficiare sunt repartizate în 8 loturi. Fiecare lot având un facilitator din partea proiectului. Localitatea noastră face parte din același lot cu încă 4 sate din raionul Cahul. Facilitator – Strelciuc Silvia- director Contact Cahul.

De asemenea, țin să menționez că proiectul mai include și compartimentul de grant. În acest sens, în baza unui concurs adițional, vor fi selectate 25 de localități, din cele 35 din proiect, în vederea acordării unor finanțări nerambursabile (granturi) de până la 60,000 \$ pentru implementarea soluțiilor identificate de DEL.

Activitățile desfășurate în scopul DEL și implicarea diasporei în Dezvoltarea Comunitară pe parcursul anului 2019 au fost următoarele:

1. Constituirea Echipei Economice Locale
2. Ședințe de inițiere și lucru cu Echipa Economică Locală
3. Ședințe sectoriale pentru elaborarea și validarea ipotezelor de dezvoltare economică locală
4. Formularea Foii de parcurs privind DEL
5. Forumul DEL de discutare și definitivare a Foii de parcurs privind DEL a satului Borogani – 11 septembrie 2019
6. Târgul oportunităților ODIMM – 11 septembrie 2019
7. Semnarea unui Memorandum de Înțelegere cu privire la intenția de asociere a crescătorilor de ovine din satul Borogani – semnatari, 5 ciobani din localitate.

!!! Situația la zi – la 16 martie am depus proiectul **TEHNLOGII MODERNE ÎN AFACERILE CRESCĂTORILOR DE ANIMALE DIN BOROGANI. Bugetul total al proiectului:** 128195 USD, inclusiv grantul oferit de PNUD – 60000\$. Aplicantul principal: AdB Borogani, Co-aplicanți – 8: APL -3435\$, Fabrica de procesare a laptelui din or. Cimișlia – 6360 \$, Federația Națională a Crescătorilor de ovine și caprine pentru lapte și Carne / 1000\$, 5 crescători de ovine și caprine din localitate (de la 7000\$ / 20000\$).

DOMENIUL: IMPLICAREA DIASPOREI ÎN DEZVOLTAREA COMUNITARĂ

Acest domeniu a devenit prioritar pentru localitatea noastră încă din 2017. Astfel în 2017, la 26 iulie, a fost fondată Asociația Obștească a Băștinașilor din s. Borogani care are ca scop primar dezvoltarea locală a satului Borogani prin atragerea în acest proces a tuturor băștinașilor, inclusiv a celor plecați peste hotarele localității.

O primă experiență reușită în acest sens a fost implicarea băștinașilor în rezolvarea problemei accesului spre cimitirul din partea Moldovei. Astfel, astăzi putem spune cu mândrie că realizând acest proiect încă o dată am dovedit că borogănenii sunt uniți, se implică și rezolvă problemele care îi deranjează. Astfel, cu suportul băștinașilor din sat, dar și a celor plecați peste hotare a fost reabilitat, în aprilie 2019, drumul spre cimitir cu lungimea de 800 m. Contribuția băștinașilor a constituit suma de – 23852 lei- 7 % din 334.000 lei MDL –bugetul total al proiectului.

Grație faptului că începând cu luna iunie 2019, satul Borogani este unul din cele 35 de localități beneficiare ale proiectului PNUD/ “Migrație și dezvoltare locală” MiDL – II putem vorbi astăzi despre o altă reușită în scopul dezvoltării comunitare prin implicarea diasporei și anume, inițierea construcției terenului de sport în centrul satului. În mod participativ, prin

sondaje offline și online, în aprilie 2019 a fost identificată drept prioritară problema lipsei condițiilor de petrecere a timpului liber pentru tinerii din localitate. De asemenea, prin consultarea cu cetățenii din localitate, precum și cu băștinașii din afară, a fost identificată soluția optimă – construcția unui teren de sport în centrul satului. Astfel, în consecință, AdB Borogani în 2019 a aplicat la apelul de selectare a Asociațiilor de Băștinași – beneficiare ale programului de granturi 1+1 „Accelerator” în cadrul proiectului PNUD/MiDL cu proiectul “Sănătatea oamenilor-bogație a țării”. Ideea proiectului include construcția unui teren de sport- etapa I, în centrul satului Borogani. Lucrările incluse: lucrări de terasament, procurarea porților de fotbal și Construcția gardului pe perimetrul terenului. Cererea de finanțare a proiectului a fost acceptată. Proiectul respectiv este în derulare. Bugetul total al proiectului este de 175600 leiMDL, dintre care: 86300 lei MDL- PNUD/MiDL, 42000lei MDL – APL Borogani, 47300 – Diaspora.

În contextul terenului de sport vreau să vin cu anumite detalii. O înțeleaptă zicală moldovenească spune că socoteala de acasă nu se potrivește cu cea de la târg. Cam așa s-a întâmplat și în cazul acestui proiect. Inițial donatorul a acceptat finanțarea fără a cere documentație tehnică, dar mai târziu experții proiectului PNUD/MiDL-II ne-au recomandat să elaborăm totuși proiectul tehnic și devizele. Astfel, din octombrie 2019 și până în februarie 2020 au durat lucrările de delimitare a terenului pe care urmează să se construiască terenul de sport, precum și executarea documentației tehnice și a devizelor de cheltuieli. În rezultat, devizul total pentru construcția terenului de sport este de 3.715.197,954 lei. Devizul general la solicitarea noastră a fost secționat în 7 etape, pentru a avea posibilitatea să executăm lucrările pe rând, în dependență de sursele financiare de care dispunem. Astfel, pentru perioada imediat următoare vom executa lucrările incluse în 3 compartimente:

- Lucrări de amenajare a teritoriului (gard+porți+scări);
- Sistemizarea pe verticală+drenaj+porți de fotbal;
- Zid de sprijin+canal de scurgere;

Suma necesară pentru executarea acestor lucrări, conform devizelor de cheltuieli, este de 528053,134 lei.

La moment deja este procurat metalul și gardul- 88874 lei, inclusiv 86300 lei – grant PNUD; 2574 –AdB, contribuție proprie - băștinași;

În urma procedurii de achiziție publică,sunt încheiate contracte de valoare mică de executare a lucrărilor menționate mai sus la suma de 298390: APL 261800; AdB – 36590(fără TVA).

Asadar, suma negociată este de 387264 lei.

De unde luăm bani?

PNUD – 86300 lei; Diaspora/ Băștinașii – 47600 lei; APL – restul: 261800 lei.

Un alt proiect de succes al AdB Borogani cu impact pozitiv substanțial în consolidarea comunității în scopul dezvoltării locale, realizat în parteneriat cu APL, PNUD/MiDL, Diaspora, a reprezentat organizarea și desfășurarea Zilelor Diasporei la 04.08.2019. Acest eveniment a contribuit și la valorificarea patrimoniului istorico-cultural prin evocarea momentului istoric ce a marcat tragic soarta localității - trasarea graniței între Imperiul Otoman și Imperiul Rus între anii 1856-1878 prin mijlocul satului, despărțindu-l în două și instalarea panoului cu conținut istoric: Borogani- sat împărțit de două imperii. De asemenea,în cadrul acestui eveniment, în premieră, a fost acordat titlul de „Cetățean de onoare” dlui Vasile Strațun, băștinaș din Borogani, medic ortoped în Spitalul Republican „Toma Ciorbă”.

În scopul unei comunicări eficiente cu diaspora, AdB Borogani, la ședința AdB din 04.08.2019, și-a propus crearea bazei de date a băștinașilor. Până la moment 70 de băștinași sunt incluși în această bază de date.

O dovadă că la capitolul „Migrație și dezvoltare locală” lucrurile evoluează este și faptul că AdB își extinde activitatea și transmite experiența tinerei generații. Astfel recent, la 20 ianuarie 2020 a fost constituită Asociația de băștinași junior, care deja a aplicat în cadrul a unui concurs pentru AdB cu proiectul „Sport în aer liber pentru sănătate și societate”.

DOMENIUL: AMENAJARE ȘI SALUBRIZARE

În ceea ce privește salubritatea și amenajarea, în 2019 am continuat tradiția începută în 2015. Am menținut pe parcursul întregului an curățenia. În acest scop am întreprins o serie de măsuri:

1. În cadrul campaniei de salubritate: “Borogani – Localitatea Ta Curată!”, pe care am lansat-o încă în toamna anului 2015, au fost elaborate și distribuite foi volante în scopul sensibilizării populației despre necesitatea păstrării curățeniei. De asemenea, au fost întocmite avize și înmânate fiecărui cetățean, contra semnătură. În diferite părți ale satului au fost montate panouri de avertizare că se interzice depozitarea deșeurilor. La gunoiștea autorizată au fost montate semne– indicatoare pentru a ghida cetățenii până la gunoiștea propriu-zisă.

2. La inițiativa Gimnaziului „Vasile Badiu” – clasa a VIII, dirigință dna Cebotariu Olga, în colaborarea cu Inspecția Ecologică Leova, a fost lichidată una din cele mai mari gunoiști neautorizate- de la antena Oranje (râpa lui Ciulu).

3. Angajații instituțiilor din gestiunea Primăriei au salubritat intrarea în sat dinspre Iargara (la fosta gunoiște de la zarzări)

4. Pentru salubritatea și amenajarea spațiilor publice(cimitire, parc, intrările în sat etc.) au fost încheiate contracte individuale atât cu persoane fizice, cât și cu juridice (Î.M.”Servicii Comunale Borogani”, S.A. „Cimișlia-Drumuri” – filiala Leova). În acest scop au fost cheltuiți: 68500 lei (salubritate – 14200 lei; amenajare – 25100 lei)

5. Ce s-a făcut? Câteva exemple:

- 15 remorci de gunoi de la cimitirele din sat; (mulțumim elevilor și profesorilor/ educatorilor/ angajaților din instituțiile de învățământ)
- 6 remorci de gunoi de la gunoiștea lichidată;
- 3 remorci de gunoi de pe traseul Congazcic – Iargara;
- Reprofilarea drumurilor – 29200 lei
- Cositul mecanizat și manual – 4 ori/ sezon;
- Au fost efectuate lucrări de îngrijire și înhumare a deșeurilor de pe teritoriul gunoiștei autorizate. - 17500 etc.

6. Au fost plantați peste 400 de arbori pe teritoriile instituțiilor publice din teritoriu;

În 2016, Primăria, în colaborare cu Ocolul Silvic Iargara, și implicând cetățenii, a reușit să lichideze 6 gunoiști neautorizate; 3 în aria satului (toate se aflau pe cursul apei–râulețul Ialpujel)și 3 în extravilan. Ulterior, în fiecare an am continuat să evacuăm gunoi din aceleași locuri. Ce vedem astăzi? Unele gunoiști din cele lichidate au dispărut, dar altele se umplu din nou: la fermă, spre răzășie, la intrarea în sat dinspre Congazcic. Îmi pun ades întrebarea: Oare e mai ușor să duci gunoiul la fermă, decât la porcărie, unde se permite, și unde periodic se fac lucrări de îngrijire, înhumare. Oare ne simțim mai bine când mergem pe drum și trecem pe lângă sacii cu gunoi, decât pe lângă un loc frumos amenajat, curat?!

La capitolul “Salubritate și amenajare” s-au cheltuit în jur de 68500 lei, dintre care:

- 14200 lei–Salubritate;
- 25100 lei – amenajare, inclusiv 17500 – întreținerea gunoiștei;
- 29200– reprofilarea drumurilor.

Stimați consăteni, la capitolul „Curățenie” consider că avem 2 lacune:

1. Nu am reușit să organizăm colectarea deșeurilor de la cetățeni. Motivul – lipsa persoanei care să dorească să inițieze acest serviciu;
2. În Borogani încă nu ne-am învățat să păstrăm curățenia!

INVESTIȚII ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN SAT

Din instituțiile de învățământ din sat doar Grădinița „Andrieș” este în gestiunea primăriei.

Grădinița de copii „Andrieș” din s.Borogani si-a început activitatea în a.1970. Este o instituție- tip pentru 140 locuri, dar pentru a încadra și copiii de 3 ani, în 2016 grădinița a fost extinsă prin adaptarea spațiului în gimnaziul și liceul din localitate pentru 2 grupe pregătitoare. În acest an, 2018-2019, au fost înscriși 235 de copii cu vârstele cuprinse între 3-6(7) ani. În ultimii ani s-au implementat multe proiecte ce au facilitat modernizarea instituției și crearea condițiilor optime de activitate.

Personalul: 13 cadre didactice, toate cu studii superioare, dintre care 7 cu gradul didactic doi.

Pe parcursul anului s-a înregistrat un nivel înalt al fluctuației angajaților, ceea ce a permis noi angajări în instituție:

*Marian Marina și Tîcau Ina în calitate de ajutor de educator

*Jalba Domnica –bucatar

*Lungu Ioana –asistent medical

*Butnariuc Elena – educator.

În realizarea unui demers educațional reușit și în baza paradigmei centrate pe copil, în 2019 au fost întreprinse o serie de măsuri:

***Reparații capitale:** Chiar de la începutul anului au fost reparate capital coridorul central, scările laterale nivelul I,II, au fost schimbate ușile interioare de la parter. Buget total – 239.000 lei.

***Reparații curente:**

*traseul de apă și canalizare (piese de schimb pentru vicee, lavuare s.a.) – 6000 lei

*reparație cosmetică- către noul an de învățământ -7200 lei.

De asemenea, a fost îmbunătățită baza didactico-materială a instituției, creând condiții optime pentru instruirea și educația copiilor. Astfel au fost achiziționate:

- 2 calculatoare, boxă, proiector, imprimantă –22.400 lei;
- mașină de spălat automat, televizor – 13.000 lei;
- panou anti-incendiar – 2.000 lei;
- stilaj de inox pentru bucătărie – 7.400 lei;
- veselă pentru bucătărie (oale, farfurii, căni) – 5.300 lei;
- plită electrică cu 4 ochiuri – 23.000 lei.

CULTURĂ – SPORT – TINERET

Cultura la Borogani este reprezentată de Casa de Cultură, Colectivul Folcloric „Busuioc Moldovenesc”, biblioteci și muzeu

În 2019, în urma aprobării Legii 270 din 23.11.2018, privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, dar și în urma decesului dlui Ion Hurciuc, ex-directorul Casei de Cultură, au fost operate o serie de schimbări, atât în statele de personal, cât și în organizarea activității instituției.

Așadar, la momentul actual, la Casa de Cultură activează 6 angajați, dintre care : - șef de centru: Sofia Răileanu – 0,5; Paiu Valeriu – 0,5 unit.

- Conducător de cerc- Cibotaru Elena – 0,5; Talai Alexandrina – 0,5;
- Specialist – Talai Tudor – 0,5 unit.
- Muncitor necalificat – Odagiu Maria – 1 unit.

Este foarte îmbucurător faptul că datorită angajării specialiștilor calificați în domeniu, s-a reușit constituirea colectivelor artistice noi ce activează pe lângă Casa de Cultură, astfel instituția a demonstrat potențialul de a organiza manifestațiile culturale fără implicarea instituțiilor de învățământ din teritoriu.

Evenimentele culturale cele mai semnificative din 2019 au fost:

1. Sărbătoarea dedicată Zilei Internaționale a Femeilor: Șezătoarea „Popas cu tradiții și obiceiuri”;
2. Hramul Satului este o altă reușită a Administrației Publice Locale la capitolul „Cultură”. Dovadă e numărul din ce în ce mai mare a spectatorilor care vin la sărbătoare;
3. 1 iunie – Ziua Copiilor;
4. Totuși, evenimentul anului 2019 a fost Ziua Diasporei, desfășurată la 04.08.2019. Mulți dintre dumneavoastră ați fost martori. A fost o zi de neuitat pentru noi, cei din Borogani, dar și pentru băștinașii reveniți acasă. Toată lumea a rămas impresionată de buna organizare a evenimentului.

În continuare vreau să mă refer la un alt aspect al activității instituțiilor de cultură, și anume „Proiecte. Parteneriate și colaborări”. În acest sens, țin să menționez bibliotecile, care pe lângă serviciile :

- Calculatorul – cheia succesului
- Clubul femeilor
- Educație pentru sănătate
- E-Guvernare
- Democrația se învață de la local la național,

în ultimii ani tot mai mult se implică în procesul de informare a cetățenilor, prin participarea la diverse proiecte:

- Informarea alegătorilor (informarea alegătorilor cu privire la noul sistem electoral aplicat la alegerile parlamentare din februarie 2019)
- Votează activ, votează conștient (informarea alegătorilor cu privire la alegerile locale generale din 20 octombrie 2019, organizarea dezbaterilor electorale)

- PRODEM 2 (biblioteca a fost dotată cu 2 stilajuri și un colțișor mobil de informare)

Stimați consilieri, domeniul „Cultură”, în general, și activitățile artistice organizate la diferite sărbători și concursuri pe parcursul anului, în special, au drept scop și oferirea, crearea condițiilor de odihnă, relaxare pentru cetățeni, dar, în primul rând, au menirea de a păstra, valorifica și transmite urmașilor noștri tradițiile și obiceiurile, patrimoniul nostru cultural. Datorită funcției pe care o exercit, am ocazia să particip la mai multe evenimente culturale, în diferite sate din țară, chiar și peste hotare, și pot să afirm astăzi că noi, borogănenii, avem cu ce ne mândri la capitolul „Păstrarea și valorificarea tradițiilor și obiceiurilor strămăsești”. Încă mai avem specialiști calificați, bine pregătiți, avem oameni deosebiți în sat, talentați și, foarte important, activi, care doresc și se implică în activitatea culturală.

ASISTENȚA SOCIALĂ

La capitolul „Asistența Socială” am să mă refer la acele acțiuni și realizări pe care le-am obținut nemijlocit datorită activității și implicării primăriei. Despre ajutorul social și alte servicii oferite de către stat va vorbi co-raportorul Iftode Tatiana, asistentă comunitară, angajată a Direcției Asistență și Protecția Familiei Leova.

Una dintre realizările primăriei în aspect social este acordarea lemnului defoc pentru 154 de familii din sat la un preț destul de mic. Aș vrea ca dumneavoastră să cunoașteți că la 24 octombrie 2019 ne-a fost eliberată autorizația de tăiere a 8,1 ha de pădure care se află în gestiunea primăriei. La ședința Consiliului Local din 10.09.2019, Decizia nr. 5.3.1, a fost stabilit prețul unui metru ster – 450 de lei, precum și categoriile de beneficiari: invalizii de gradul I, bătrânii singuri, pensionari, familii cu 4 și mai mulți copii. Țin să menționez că fiecare familie beneficiară a primit câte 2 metri steri de lemne, iar cu persoanele angajate pentru tăiere a fost organizată și transportarea lemnului la gospodari în baza achitării unei sume de 200 de lei de gospodărie.

În parteneriat cu AO „Centrul Internațional de Dezvoltare și Colaborare “FENIX”, în preajma sărbătorilor de iarnă 705 copii din grădiniță și școli din sat, clasele I-IX, au primit câte un cadou care le-a fost înmănat chiar de reprezentanții donatorilor din Germania. Acest gest a devenit o tradiție, așa cum deja al patrulea an copiii beneficiază de astfel de cadouri.

Din bugetul primăriei au fost acordate premii participanților la conflictele armate: în Războiul din Afganistan, conflictul armat din Cehoslovacia, dar și pentru participanții la înlăturarea consecințelor avariei de la Cernobîl. În total – 1.700 lei.

INFRASTRUCTURA

Despre anumite realizări în ceea ce privește infrastructura, am menționat anterior când am vorbit despre investițiile pe care le-am făcut în anul 2019 în instituțiile din subordine. În continuare am să mă refer la apă, drum, iluminat public, Centrul de Sănătate.

Apă:

În ceea ce privește implementarea proiectului „Construcția sistemului de alimentare cu apă a satului Borogani”, cu regret, Vă comunic că în 2019, din cauza instabilității politice, organizarea și desfășurarea pe parcursul anului a două scrutine electorale, dar și din cauza iresponsabilității operatorului economic contractat, nu au fost executate lucrări.

Până la moment:

- Din costul total al proiectului: 11.898.738 lei;
- Valorificat: 11.104.449,89 lei;
- Nevalorificat: 794.288,11 lei.

Actualmente sunt conectate la traseul de apă 898 gospodării.

Urmează să fie conectată fântâna forată în 2018 la rețeaua electrică pentru a putea fi pusă în funcțiune, să fie reabilitate drumurile deteriorate în cadrul proiectului, precum și înlăturarea neconformităților în anumite sectoare. Pentru anul acesta ne propunem să finalizăm proiectul și să-l dăm integral în exploatare. Problemele cu care ne confruntăm la capitolul „Implementarea proiectului „Construcția Sistemului de Aprovizionare cu apă”” țin în special de iresponsabilitatea antreprenorului care a fost selectat, la licitația din 2013, ca să execute lucrările.

Astăzi vreau să abordez o altă problemă ce a apărut odată cu asigurarea cu apă la robinet și anume, canalizarea. Conform regulilor igienico-sanitare, fiecare utilizator de apă trebuie să fie conectat și la traseul de canalizare. Până când se va rezolva și această problemă, fiecare gospodar este dator ca să-și sape individual o hazna pentru apele reziduale, care să fie impermeabilă, și să aibă un contract cu o întreprindere care să o curățe la momentul necesar.

De asemenea, e o gravă problemă și iresponsabilitatea unora dintre consătenii noștri, care nu achită pentru apa folosită câte 3, 4 luni, jumătate de an, pentru că nu vor să accepte că orice serviciu acordat nouă costă și, după părerea lor, doar gazul, lumina, telefonul, internetul sunt servicii care trebuie achitate, căci dacă nu, atunci sunt deconectați și amendați.

Din cauza aceasta, analizând situația care s-a creat, am întreprins următoarele măsuri:

1. Am inițiat, începând cu 01.04.2019, un control al contoarelor, echipamentelor, precum și al datoriilor care s-au acumulat;
2. Am pus în discuție situația respectivă, cu privire la serviciul de aprovizionare cu apă la ședința Consiliului Local;
3. Conform deciziei Consiliului Local, consumatorii care au datorii pentru apă vor fi deconectați de la traseul de apă. La reconectare, vor achita taxa de 300 lei;
4. De asemenea, în scopul monitorizării situației cu privire la achitarea plății pentru apă, conform deciziei Consiliului Local, pentru eliberarea certificatelor din primărie, fiecare cetățean se prezintă cu chitanța de apă de pe ultima lună.

Stimați consilieri! În scopul sensibilizării populației avem nevoie de implicarea Dstră. Da, trebuie să acționăm mai dur, căci în caz contrar, riscăm să pierdem serviciul pe care cu atâta greu l-am inițiat. Și încă un moment, oamenii trebuie să înțeleagă că dacă plățile pentru lumină, telefon, gaz, internet sunt transferate spre întreprinderile din afara satului, atunci cele pentru apă rămân în sat și vor contribui la îmbunătățirea serviciului sau chiar la dezvoltarea altor servicii.

Drum:

În 2019 am reușit să reparăm 1294 m de drum local. Este vorba de drumul de la cimitirul din jos -1149 m, precum și 145 m – o stradă rămasă de pe sectorul din sus reparat în 2018.

Au fost cheltuiți în total 542400 lei:

- din Fondul rutier național – 474.600 lei;
- contribuția locuitorilor – 67800 lei.

În total, în ultimii 3 ani am reabilitat în variantă albă 6082 m de drum local.

În ceea ce privește reparația drumurilor, mari speranțe ne-am pus în 2019 pe programul guvernamental „Drumuri Bune - 2”. Inițial, pentru Borogani, în bugetul programului a fost planificată suma de 3,5 mln.lei. Conform deciziei nr.6.2 din 29.11.2018 a Consiliului Local, urma să reabilităm 967m de drum în asfalt(710m – str. Constantin Negruzzi; 257m- str. Soarelui) și 620 m – în variantă albă. (str.1 Mai) Însă, în legătură cu situația politică creată în 08.06.2019, odată cu schimbarea guvernului, au avut loc schimbări/ micșorări. Astfel, în final, am beneficiat doar de 1mln161 mii lei, reabilitând 710m de drum în asfalt (str. Constantin Negruzzi) – drumul spre garaj.

Pentru 2020 ne propunem să reparăm 1.329m de drum: 615m – str. Soarelui; 424m – str. Eroilor; Columna – 290m. În cadrul programului „Drumuri Bune - 3” au fost alocate localității noastre – 1mln087mii063 lei. Urmează să selectăm sectorul ce va fi reabilitat.

Iluminat public:

La adunarea generală din 22 aprilie 2018 ne-am propus să realizăm o serie de obiective, printre care și elaborare documentației tehnice pentru construcția sistemului de iluminare stradală. Astăzi pot să vă spun că atât proiectul tehnic, cât și devizele sunt elaborate, sunt expertizate, mai mult chiar, pentru o treime din lucrări am identificat și bani pentru executarea lucrărilor. Cu privire la realizările în ceea ce privește iluminatul public, am informat la domeniul „Administrație Publică”.

Centrul de Sănătate:

Reabilitarea acoperișului Centrului de Sănătate este încă o realizare a APL din 2019. Vreau să menționez că practic am pornit spre atingerea acestui scop cu zero bani planificați pentru aceasta în bugetul primăriei. Am făcut un demers către Consiliul Raional Leova și am solicitat suma de 400 mii lei. A fost aprobată doar suma de 200mii lei. Astfel, am organizat licitație pentru selectarea operatorului economic care să execute lucrările, menționând în documentația de achiziție că vom încheia cu câștigătorul un contract cu durata de 2 ani. Am fost sinceri cu câștigătorii, spunându-le că nu avem toți banii, și că va trebui să așteptăm alt an bugetar. În ianuarie 2020 am făcut din nou un demers solicitând suma restantă – 350mii. Ne-au fost acordați doar 250mii lei. Astfel,azi încă mai suntem datori executorului cu 100 mii lei. Bugetul total: 550mii lei.

Drept concluzie, stimați consilieri, cred că putem azi afirma că necătând la situația politică dificilă prin care am trecut în 2019, am reușit să facem multe. Totuși, încă foarte multe mai avem de făcut.

Așadar, reieșind din raportul prezentat astăzi, precum și în conformitate cu planul strategic de dezvoltare a localității, pentru 2020 ne propunem următoarele priorități:

1. Finalizarea implementării proiectului „Construcția sistemului de alimentare cu apă a satului Borogani”;
2. Pietruirea a 1,329km de drum local;
3. Lichidarea gunoiștelor neautorizate;
4. Documentarea posesorilor de cote valorice;
5. Gestionarea eficientă a fondului forestier;
6. Asigurarea și menținerea curățeniei în sat prin inițierea serviciului de colectare a deșeurilor menajere;
7. Amenajarea centrului satului, înverzirea satului;

8. Implicarea cetățenilor, tinerilor în viața satului, în atragerea fondurilor extrabugetare;
9. Crearea condițiilor de odihnă prin construirea terenului de sport;
10. Informarea cetățenilor;
11. Construcția traseului de iluminare stradală – 8 km;
12. Asigurarea protecției și utilizării durabile a pășunelor.

Bineînțeles că ne dorim ca lucrurile să se întâmple repede, dar trebuie să fim conștienți că schimbarea necesită muncă, timp și neapărat să acceptăm faptul că primarul de unul singur nu poate schimba lumea, e nevoie ca prioritățile pe care ni le-am trasat să fie priorități pentru fiecare dintre noi, fiecare om trebuie să fie implicat în acțiunile care îl privesc, să nu aștepte să facă cineva ceva pentru el. Fiecare trebuie să aibă inițiativă, să își dorească să schimbe ceva, să pună mâna să facă, nu doar să vorbească. Să facă curat, să plătească taxe, să nu arunce gunoaie, să planteze copaci. Altfel zis, fiecare dintre noi trebuie să contribuie prin ce poate.

Stimați consilieri, am lăsat în urmă încă un an de activitate a primăriei, a instituțiilor subordonate, un an în care sunt conștientă că am sperat la mai mult decât am reușit să facem, dar Vă asigur că am făcut tot ce a fost omenește posibil ca să onorăm încrederea ce ne-a fost acordată.

Doamne ajută!